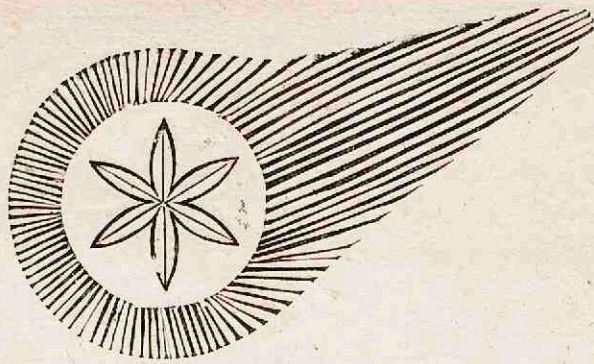




**Extract, van twee brieven, geschreven van Rotterdam op Amsterdam, over den loop en circkulen der twee komeetsterren, daer by aangeweesen word hoe men hare wegen in den hemel gemackelijck kan op de globus uyt vinden, &c.**

Pamflet over de kometen van 1664 en 1665

<https://hdl.handle.net/1874/33120>



Extract, van twee Brieven, geschreven van Rotterdam op  
 Amsterdam, over den Loop en Circkulen der Twee  
**KOMEET - STERRREN,**  
 Daer by aangeweefen word hoe men hare Wegen in den  
 Hemel gemackelijck kan op de Globus uyt vinden, &c.



Belangende de KOMEET-STERRE, geliefte te noteren, als dat men den Hemel-kloot (ofte Globus) op 57 Graden, in plaats van 52 $\frac{1}{2}$ , steld.

Dan brengt men *Cor Hydra Alpharat* in 't Zuiden, bij na onder de *Kopere Meridiaan*, (2 a 3 Graden Oostelijker van de geteekende zijde) die zal dan verheven staan van den *Horizont* 23 a 23 $\frac{1}{2}$  Graad.

De *Globus* aldus gestelt zijnde, zoo beelt u in dat de *Komeet* langs den *houten Horizont* rondomme loopt in zijn eigen Cirkel van den Oosten door den Zuiden na den Westen, ende zoo voorts door den Noorden

na den Oosten, drayende op zijn eigen Poolen; waar van de Noordelijckste in 't *Senit*, in de *Borst* van den *grooten Beer* op 57 Graden, ende de Zuidelijckste Pool in 't *Nadter* op de *Kruin* van 't Hoofd des *Indiaans* bevonden zal werden op 57 Graden onder de *Zuider Pool*.

Beziet dan langs den *houten Horizont* (ofte trekt daar een Lijnie rondom de *Globus* met *Potloot*) ende dat zal zijn die Lijnie, daar den *Komeet* haren eigen Loop in doet.

In die Lijnie werden gevonden alle die *Teekenen* darze tot noch toe heeft gepasseert, ende passeeren zal (zoo zij haren loop blijft houden.)

Den 15 December 1664. passierden zij door de *VVater-Slange*, (in die Cirkel) beginnende ontrent den *Bek* van *Corvus*.

Den 21 December bevond men datse 11 a 12 Graden (Zuidewaard, om door 't Zuiden na den Westen te gaan) had gevordert in die Cirkel.

Den 26 December had zij noch in dien Cirkel gevordert 20 Graden in vier Dagen tijds.

Den 27 December noch 12 Graden in 24 Uuren tijds gevordert op den eigen Cirkel, ende vont zich voor de *Stenge* van de *grootte Mast*, &c.

Den 30 December noch 52 Graden gevordert in den zelven Cirkel, bevont zij haar in 't Ooge van *Lepus*.

Den eersten Januarij 1665. Geloopen deur *Fluvius Eridanes*, is noch gevordert 18 Graden in den zelven Cirkel.

NOTA. Alzoo 't heden den eersten Januarij 1665. is, soo en kan ik nu niet vorder zeggen hoe veel Graden dat zij 's daags zal loopen, want haar rasste ofte tragen Voortgang en weet ik niet als na d'enslervindinge.

Maar de volgende *Plaatfen* moetze doorwandelen, indienze haren Cirkel blijft behouden.

25 Graden vorderende, dan zalze zijn in den *Mond* van den *VValvis*, geen enen Graad van een heldere *Sterre* die aldaar gevonden word.

Dan noch 25 Graden vorderende, zalze gemeen zijn met die twee in 't Hoofd van *Arius*, de *Komeet* zal d'onderste zijn van de drie, ende zullen ontrent 4 $\frac{1}{2}$  a 5 Graden van malkanderen staan.

Dan noch 25 Graden verder komende, zalze staan in het Hoofd van *Andromeda*, passerende net onder de heldere *Sterre* die in 't zelve Hoofd gevonden werd.

Dan noch 25 Graden verder, zal zijn bij den *Hoorn* van 't vliegende *Paards Voet*, ontrent een kleine *Sterre* aen 't *Been* van *Pegasus*, bij den *Hoorn* van de *Voet*, maar wat lager, alzoo den *Hoorn* ofte *Houwe* het onderste boven staat.

Noch 10 Graden voortgaande, zalze recht onder de *Noorder Pool* staan, 58 Graden leeger als de *Noord-Sterre*.

Ende gevolgelijck op dien *Dagh* gevoerd worden over 't Hoofd van de gene die woonen 58 Graden van de *Noorder Pool*, (gelijck wij daar van woonen ontrent 38 Graden) Ergo zal 20 a 20 $\frac{1}{2}$  Graad Zuidelijck van ons af blijven, zonder boven ons Hoofd in 't *Senit* te kunnen komen, zoo zij haren Loop behoud.

Als dan moetze (haren Cirkel behoudende) weder afwijken (gelijck de *Sonne* in den eersten Graad van *Cancer* doet) naar den Zuiden.

Hier uit volght datze op 't Noordelijckste ons maer ontrent 8 $\frac{1}{2}$  Graad nader komt als de *Sonne* (in den *Tropicus Canceri*) ende passeert op haar Noordelijckste over die Landen die daar leggen ontrent op 32 Graden; als *Madera*, de geheele *Zuider Kust* van de *Middellandische Zee*, over de *Woestijne*, tusschen *Egypten* ende *Ierusalem*, ende alle de Landen die onder deselve *Paralle* zijn.

Den 26 a 27 December 1664. op haar Zuidelijckste afwijkinge, heeftze gepasseert 8 $\frac{1}{2}$  Graad bezuiden den *Tropicus Capricornus*, ende gevolgelijck over die Landen, leggende onder de *Parallele* van 32 Graden, *Zuider breedte*, &c.

Kopje van den tweeden Brief uit Rotterdam, den 13 April, 1665.

IK hebbe de *Nieuwe KOMEET*, neffens andere *Liefhebbers* geobserveert, ende vermoede dat het eene gheheele andere *Komeet* is, als die men van den 15 December 1664, tot den 9 Februarij 1665. gezien heeft; Want de eerste heeft haren Loop gedaen tegens d'ordre der *Teekenen* van den Oosten na den Westen uit *Virgo* door *Leo*, *Cancer*, *Gemini*, *Taurus*, *Aries*, &c. in den Cirkel die ik *Uw L.* al op den eersten Januarij 1665. beschreven ende aangewezen hebbe. Maar deze *Komeet* daarentegens doet nu haren loop in d'ordre der *Teekenen*, komende uit *Pisces* in *Aries* naar *Taurus*, &c. Haren Cirkel, darze in loopt, is wel te vinden, als men de *Globus* steld op 65 Graden verheven aan de *Noorder Pool*, dan brengt men de plaats des *Komeets* ontrent het *Noordoosten* aan den *Horizont* (men zal den *Bek* van *Corvus* dan in 't Zuidwesten ook aan den *Horizont* vinden: Want deze *Komeet* heeft men eerst gezien (zoo 't schijnt) in een punt bij na recht tegen over de plaats daar men d'andere allereerst gevonden heeft, wezende over al 180. Graden, ofte enen halven Cirkel van malkander.) En om de *Kours* pertinent te weten, zal onze *Observatie* *Uw L.* komer dienstig zijn, wezende genomen uit de drie welbekende *Sterren*, die in 't *Huis* van *Pisces* haar vertoonen als enen *Triangel*.

- |                |   |  |
|----------------|---|--|
|                | { | <i>Caput Andromidis</i> , 13 Graden van <i>Scheat Pegasi</i> ,                     |
|                | { | <i>Cheut</i> ----- 13 van <i>Marcap</i> in de <i>Vleuk</i> ,                       |
|                | { | <i>Marcap</i> ----- 10 van <i>Caput Andromidis</i> .                               |
|                |   | Di' onderselt d' <i>Observatie</i> van de <i>Komeet</i> .                          |
|                | { | 1 Graad onder den <i>Tropicus Capricornus</i> .                                    |
|                | { | 0 $\frac{1}{2}$ Graad in <i>Aries</i> , volgens de <i>Ecliptica</i> .              |
| 10 April 1665. | { | 22 Graden, ofte daar ontrent, in <i>Pisces</i> , volgens den <i>Equinoctiaal</i> . |
|                | { | 7 Graden scherp van <i>Caput Andromidis</i> .                                      |
|                | { | 9 Graden scherp van <i>Scheat Pegasi</i> .   |
|                | { | 12 $\frac{1}{2}$ Graad van <i>Marcap</i> in de <i>Vleuk</i> .                      |
|                | { | 4 Graden geavanceert in haar eigen Loop.   |
|                | { | 0 $\frac{1}{2}$ Graad boven den <i>Tropicus Canceri</i> .                          |
| 11 April 1665. | { | 5 $\frac{1}{2}$ Graad van <i>Caput Andromidis</i> .                                |
|                | { | 1 $\frac{1}{2}$ Graad ruim van <i>Scheat Pegasi</i> .                              |
|                | { | 16 $\frac{3}{4}$ Graad van <i>Marcap</i> .   |
|                | { | 3 Graden noch geavanceert in haren Cirkel.   |
|                | { | 1 Graad boven den <i>Tropicus Canceri</i> .  |
| 12 April 1665. | { | 3 $\frac{1}{2}$ Graad van <i>Caput Andromeda</i> .                                 |
|                | { | 15 Graden van <i>Scheat</i> .  |
|                | { | 19 $\frac{1}{2}$ Graad van <i>Marcap</i> .   |

Het *Senit* van haren Cirkel is in den *Draak*, op 65 Graden van den *Equinoctiaal*, tusschen het voorste *Paard* van de *Grootte VVagen*, ende de klaarste van de *VVachters*. Het *Nadter* is op 65 Graden, *Zuider breedte*, in de *Nek* van *Hydra* de *VVaterslange*. Het *Senit* noem ik de *Noorder Pool*, en het *Nadter* den *Zuider Pool*, daar deze *Komeet* op draayt in haar *Lijnie* van den Westen na den Oosten.

Haar *verste* afwijkinge, na deze hare *Lijnie*, zal niet meer zijn als 4 a 5 Graden buiten den *Tropicus Canceri*, aan den Noorden, en desgljcks buiten den *Tropicus Capricorni* 4 a 5 Graden aan den Zuiden, indien zij haren *Cours* houdt.